

Formidling af arbejderkultur

Af Annette Vasström

At formidle betyder at overføre og fortolke et budskab fra en gruppe af mennesker til en anden, enten ved hjælp af lyde tegn og fagter eller i form af materielle objekter.

Et eksempel på den klassiske form for formidling er fortællingen. Her er mediet for formidlingen det *talte* ord, og formidlingen sker i en situation af samtidighed, i en direkte kontakt mellem budbringer/medie og modtager/publikum. Budskabet kan også overføres gennem nedskrevne ord eller tegn, hvor overførslen af budskab fra mediet/fortolkeren til modtageren (læseren) kan finde sted i et uendeligt tidsperspektiv – budskabet sigter ikke kun på nutiden men også på »eftertiden«. Endelig kan budskaber formidles gennem den materielle tingsverden, ved at sammenstille og udstille de fysiske objekter som mennesker har skabt og brugt i tidens løb i hverdagsliv ved ceremonier og fester, i profane som sakrale sammenhænge.

Museerne – de kunsthistoriske som de kulturhistoriske – er institutioner, som arbejder med menneskers tingsverden. For museerne er de materielle genstande ikke alene en vigtig *kilde* til viden om tidligere tideres kulturer men også det primære *middel* for en fortolkning og formidling af viden om den kulturarv, museerne er sat til at varetage.

Genstande som kilde til og udsagn om kultur

Er alle de mange ting rundt omkring på museerne virkeligt nødvendige? Og hvad er det tingene rummer for budskaber som ikke kan formidles gennem ord eller billede? Disse »håndgribelige« ting, hvad fortæller de os?

Museer opbygger samlinger af genstande. Samlingerne består af ting, som engang indgik i en specifik sammenhæng ude i den »virkelige« virkelighed. På museet plukkes de ud af deres sammenhæng, defineres, kategoriseres og får et genstandsnummer. Genstanden indgår nu i en ny – en »museal« virkelighed, den er blevet »musealiseret« som et nummer i samlingen.

De mange genstande rundt omkring på museernes hylder rummer mæng-

der af lagret information om produktion, brug og nedslidning igennem deres livsforløb. I deres udgangspunkt fortæller de om selve produktionen, – om materiale og fremstilling. De fortæller om brug og funktion til hverdag og ved højtider og de fortæller også om gradvis slitage, degradering og den endelige kassation. Når ting havner på museum skyldes det netop, at de er »puffet ud« af de »aktive« gestandes virkelighed. De har ophørt med at fungere, fordi de var slidt op, var blevet upraktiske, forældede, umoderne. Ved dette kritiske punkt i genstandenes livsforløb bliver de enten kasserede og destrueres eller tilføjes nyt liv, enten på det frie marked f.eks. på loppemarkedet eller antikvitetsmarkedet, eller som museumsgenstand. En genstand kan gennemgå flere sådanne brugs-cykler og hver gang det sker vil den få tillagt en ny værdi. Museerne er en integreret del af det marked som opgraderer og værdisætter genstande; for de kulturhistoriske museers vedkommende gælder dette især fordi genstandene for museerne rummer øgede informationer jo flere »brugsforløb« de har gennemgået.

Det er denne genstandens indlejrede information om brug og funktion såvel som symbolsk indhold, som det er museets opgave at forløse og formidle. Genstanden fortæller ikke umiddelbart disse ting »af sig selv«, de skal ofte fravristes den ved hjælp af andre kildegrupper.

De udsagn som skal aflokkes genstandene handler ikke blot om tingene selv – de handler i sidste instans om menneskene bag tingene, dem der producerede, dem der brugte dem, holdt af dem, tillagde dem betydning og om dem, der tilsidst kasserede tingene. Men også om de mennesker der støvede tingene af, reparerede dem og brugte dem i nye sammenhænge, tillagde dem nye betydninger og om dem, der til sidst bragte tingene ind til museet.

Men hvorfor kan vi så ikke bare nøjes med at indsamle oplysninger om disse mennesker gennem fotografier og arkivalier, eller ved at »bånde« TV og Radio? Har vi ikke nok af kildemateriale uden vi behøver alle de ting, som desuden tager vældig meget plads op? Hvad er det egentlig, tingene fortæller, som vi ikke kan få oplysninger fra andre steder?

Hvis vi gjorde det tankeeksperiment, at vi afskaffede alle museer og »gemte på« historien i form af arkivalier, fotografier og film – alle de 2-dimensionelle, »flade« kilder, så ville museerne uden tvivl opstå igen fordi tingene berører os på en anden måde end både ord og billeder. De er tre-dimensionelle, eksisterer i tid og i rum, som vi selv gør det. De formår at tale til mange andre sanser end den visuelle: de er stofflige, man kan snuse til dem, røre ved dem, og de *fylde*! De er påtrængende, og stiller krav til os om at blive begrebet, forstået.

De fortæller os først og fremmest, at de har været dele af en helhed, af en kontekst, en sammenhæng, som vi nu kun kan observere i brudstykker, men de fortæller os også at denne helhed har været *virkelighed* for mennesker –

engang – og i sig bærer de budskaber om denne virkelighed, som kan fortolkes af os. Genstandene indgår dermed i en kommunikation mellem nutid og fortid, – de er tegn i et sprog, kulturens sprog, som overfører budskaber i tid og rum. Disse budskaber er en integreret del af kulturen, og museernes fortolkning og formidling afhænger derfor af hvilken kultur- og samfundsopfattelse fortolkningen hviler på.

Kulturbegreb og arbejderkultur

På Arbejdermuseet havde vi engang en medarbejder i registreringsafdelingen. Han var meget historisk interesseret og optaget af at studere arbejderklassens og -bevægelsens historie, især med henblik på det politiske niveau i klassekampen. Han arbejdede på museet efter eget ønske, men oplevede vist nok lidt af et kulturchock ved konfrontationen med de genstande han fik i hånden. Set med hans øjne havde arbejderne generelt en rystende dårlig smag, og han mente det var forkert af museet at indsamle og bevare genstande som udadtil fortalte om, hvor dårlig en smag arbejderne faktisk havde; set fra hans synspunkt medvirkede vi herigennem til en nedvurdering af arbejderkulturen, vi burde i stedet kun udstille de »gode« arbejderhjem, de progressive hjem, hvor man havde indrettet sig i overensstemmelse med funktionalismens idealer om det lyse, lette, *funktionelle og praktiske* hjem uden præg af nostalgi og forvirret stilblanding, der kunne røbe småborgerlige tilbøjeligheder.

Det vores medarbejder i virkeligheden spurgte om var: er arbejderkulturen nu også fin nok til at komme på museum? Burde vi ikke nøjes med at vise det unikke ved arbejderkulturen, og så gemme den dårlige smag, de fattige hjem, og det snavsede arbejdstøj? Burde man ikke kun udstille arbejdernes søndagskultur, fanerne, sammenholdet, organisationskulturen for dog at »hæve« arbejderkulturen op på det niveau, hvor den kunne tåle sammenligning med andre kulturer?

Museumsverdenen har sit eget sociale hierarki afhængigt af, hvilken del af markedet museerne er tilkøbt. Kunstmuseerne indtager her en helt speciel position i kraft af deres legitimering af kunstværkers værdiakкумуляtion. Men også de kulturhistoriske museer indtager forskellige positioner i kraft af deres samlingers omfang og indhold. Nationalmuseet, der rummer de samlinger som legitimerer Danmark som en nationalstat, indtager en dominerende position i hierarkiet i relation til f.eks. Arbejdermuseet. Dette mærkes helt ned i dagligdagen, fordi folk kontakter os om genstande, de ikke selv finder fine nok til at komme på Nationalmuseet – de fornemmer istedet at Arbejdermuseet, »det er vores museum, her er tingene gode nok«. Hvis

I Arbejdermuseets udstilling om arbejderfamilien i 1950erne har museet indrettet en lejlighed med møbler typiske for perioden. (Foto: Allan Schnipper, Arbejdermuseet).

vi ikke netop tog imod og udstillede de ydmyge ting, hverdagens ting, så ville vi være med til at cementere hierarkiet.

Hvis vi stræbte efter at »hæve« udstillingernes stil-indhold, og rensede ud blandt »rædslerne«, ville vi bekræfte arbejderkulturen som en underordnet kultur i forhold til den mere rigtige og nationale kultur. Derfor udstiller vi med stor fornøjelse de mange ting, de slidte, mærkelige kuriøse ting, som »vores« mennesker har brugt, har samlet på og holdt af. Gjorde vi ikke dette ville vi acceptere, at retten til at definere det »rette« liv den »rigtige« kultur lå uden for arbejdernes rækkevidde.

Museumsloven pålægger museerne at bevare og dermed også at definere »kulturarven«. Denne kulturarv blev indtil for ganske nylig defineret som omfattende den kunsthistoriske, den arkæologiske og den førindustrielle kultur, mens industrialismens kultur først i de sidste tiår er blevet genstand for en egentlig indsamlingspolitik. Den organiserede arbejderbevægelse har dog efterhånden kunnet udfordre den dominerende kulturs opfattelse af det rigtige – det korrekte liv og har tilkæmpet sig en position indenfor en del af den dominerende kulturs bastioner. Arbejdermuseets etablering for 10 år

siden er en logisk konsekvens af denne kamp om retten til selv at kunne definere sin fortid som en del af den nationale kulturarv.

Formidling af arbejderkultur

Den arbejderkultur Arbejdermuseet skal formidle til en omverden er således en kultur, der har været præget af en konstant kamp om at sikre sig en placering i relation til den dominerende kultur, en kamp der nogen gange har ført til en accept af den dominerende kulturs normer, mens det i andre tilfælde har været muligt at etablere en mere offensiv modkultur. Kampen føres ikke blot på et overordnet politisk og økonomisk plan men helt ind i hverdagen, hvor den præger de sociale relationer og kulturelle udtryksformer. Denne kamp om retten til at definere sit eget liv og sin egen kultur bør præge selve formidlingssituationen, som jo i sig selv indebærer en legitimering af arbejderkulturen i relation til den dominerende kultur.

Formidlingen er en kommunikativ proces der enten kan være præget af belæring – af en-vejs kommunikation – eller af interaktion og deltagelse. De klassiske museumsudstillinger var i høj grad udtryk for de belærende, typologiserende holdninger, hvor genstandene blev brugt til at demonstrere den vestlige civilisations udvikling fra det enkle til det komplicerede. Her var det den dominerende kultur som belærte om sin egen oprindelse og fundament, hvor udviklingen var en naturlig, uundgåelig udviklingsproces.

På Arbejdermuseet har vi i stedet arbejdet med den interaktive formidling, og bestræbt os på at arbejde med et udstillingsprog, hvor genstandene indgår i en sammenhæng, som gør dem umiddelbart genkendelige. Dette fører til et andet udstillingsprog end tidligere, et sprog hvor detaljernes mængde skal overbevise og vække minder så man genkender forskellige situationer, og gennem genkendelsen også forstår, hvad der fortælles. Herved kommer udstillingen til at indgå i en dialog med de mennesker, som besøger museet.

På Arbejdermuseet kan publikum groft inddeles i to grupper – dels gruppen af »os selv« – af lønarbejderne, arbejderfamilierne – som selv er bærere af den kultur, museet fortæller om, dels »de andre«, udenforstående, med rod i en anden kultur. Hvor »de andre« forbliver publikum, betragtere, så er gruppen af »os selv«, arbejderfamilierne, en forudsætning for museets eksistens, – det er fra denne gruppe museet henter sin viden om arbejderkulturen i dens mange forskellige variationer.

Samspillet med publikum giver mange forskellige formidlingsmuligheder, hvilket der gives eksempler på i det følgende. Der er imidlertid også klare begrænsninger i museets muligheder for at indsamle og formidle viden om centrale elementer i arbejderkulturen, og derfor har museet ned-

Publikum i Udstillingen om familien Sørensen. (Foto: Allan Schnipper, Arbejdermuseet).

sat en projektgruppe, som udvikler mulighederne for et helt nyt museums-center, der kan dække de områder, Arbejdermuseet har vanskeligt ved at formidle.

Familien Sørensen – historien om en »ægte« arbejderfamilie

I begyndelsen af 1990 blev vi på museet spurgt, om vi var interesserede i at overtage en komplet lejlighed, som havde stået praktisk taget urørt siden 1915. Lejligheden havde tilhørt en arbejdsmand og hans familie, og familiens næst yngste, den nu 92-årige Yrsa, skulle flytte på plejehjem. Museet får ofte henvendelser om at overtage møbler og andet indbo, men som regel er der kun tale om dele af et møblement: spisebord og stole, en sofa eller lignende. Her var der mulighed for at overtage og udstille en hel lejlighed med komplet inventar.

Historien om Yrsas lejlighed viste sig at være en historie om en helt almindelig arbejderfamilie, der engang i forrige århundrede flyttede fra lan-

Yrsa Sørensens hjem på Gl. Kalbrænderivej. Her havde hendes familie boet siden 1915. Museet overtog lejligheden i 1990 og den er nu opstillet på Arbejdermuseet. (Foto: Allan Schnipper)

det ind til byen for at få bedre muligheder. Familien bestod af brænderiarbejder P. M. Sørensen, hans kone og de 8 børn de efterhånden skaffede sig. I 1915 flyttede de ind i en lejlighed på Gl. Kalkbrænderivej på Østerbro. Indtil da havde de boet mange forskellige steder på Østerbro, men i denne lejlighed blev de boende, og da forældrene døde overtog børnene lejligheden. Der blev imidlertid ikke ændret på møbleringen eller på lejlighedens udstyr og den giver derfor et godt billede af den ufaglærte arbejderlejlighed i begyndelsen af dette århundrede, et miljø det ellers er vanskeligt at dokumentere, fordi tingene er forsvundet – slidt op eller kasseret.

Museet lod derfor Yrsas lejlighed være den røde tråd i udstillingen om *Familien Sørensen*, en udstilling, der til forskel fra museets øvrige permanente udstillinger om perioder i arbejderklassens historie, fokuserer på en

Stuen i Yrsas hjem. Her trakteredes familien på kaffe, kaffebrød og chokoladepastiller ved særlige begivenheder, som dengang dronning Elizabeth besøgte byen. Fra stuevinduet var der fint udkig til kortegens rute ad Ndr. Frihavnsgade. Foto: Allan Schnipper, Arbejdermuseet.

konkret familie, og familiens liv igennem flere generationer i et arbejderkvarter i København. Familien er »autentisk, og lejligheden er det, men en stor del af udstillingen er opbygget omkring rekonstruerede miljøer, for at fortælle om den hverdag, familien levede i igennem mere end 100 år: Vandringer fra landet til byen i forrige århundrede, jagten på en lejlighed omkring århundredeskiftet, fritidslivet og arbejdslivet. Udstillingen anvender således forskellige metoder til at skabe en autencitet og genkendelighed, dels i form af den »ægte« men noget nedslidte lejlighed, dels i form af kopier og rekonstruktioner. Udstillingen problematiserer dermed også opfattelsen af »det ægte«, for i hvilken situation oplever vi det mest »ægte« miljø? I den gamle dames nedslidte barndomshjem, eller i museets andre udstillinger med rekonstruerede hjem fra 30'erne og 50'erne.

Havnearbejderudstillingen – en udstilling om en »autentisk« situation

I efteråret 1991 åbnede museet en særudstilling om havnearbejdet og havne-

arbejdernes vilkår. Ofte planlægges udstillinger inspireret af jubilæer eller andre mærkedage; men her var udstillingen inspireret af interne diskussioner på museet, først og fremmest forårsaget af et behov for at dokumentere og beskrive arbejdsprocesser, som netop nu undergik kraftige ændringer som følge af ny teknologi. Museet havde meget få genstande fra havnelivet, og ikke nogen særlig stor viden herom. Udstillingens emne blev fastlagt ca. 1½ år før åbningen, og i løbet af dette tidsrum lavede vi samtidig et dokumentations- og indsamlingsprojekt. Gennem havnearbejdernes fagforening fik vi et meget tæt samarbejde med havnearbejdernes efterlønsklub og med »Havneklubben af 1980« som organiserer Frihavnens arbejdere. Frihavnen er langt den største arbejdsplads i havnen i dag. Desuden fik vi hjælp fra arbejderne i den »gamle« havn, der idag kun omfatter Sydhavnen. Havnearbejderne stillede op til flere interviews såvel enkeltvis som i grupper. De hjalp os med at finde gamle arbejdsredskaber og arbejdstøj frem, de gav os gode råd om, hvordan en rigtig »længe« skulle lægges i en strop, viste os hvordan man bedst arbejdede med »hooksene«, når der var tale om sækkegods eller kassegoods, og fortalte os mange gode historier fra havnemiljøet om arbejdskampe og sammenhold, om »farligt gods«, der kunne koste helbred og liv, og om den »til tider lidt letsindige omgang med godset«, som de selv udtrykte det, der kunne give udbytte i form af kaffebønner, nye tennis-sko, arbejdstøj, nogle dråber whisky, eller hvad man sådan ellers trængte til.

Undersøgelsen bragte meget materiale ind til museet: beretninger såvel som genstande. Det blev en udstilling som formidlede på mange forskellige »planer«, bl.a. fordi selve emnet: havnen, tvang os til at vælge en anden form end en opbygning af autentiske miljøer. I stedet valgte vi at fokusere på afgørende *situationer* i havnearbejderens hverdag: udmønstringen til arbejdet centreret omkring en spændende figurgruppe, skabt af billedhuggeren Lisbet Stevens, skibslasten, fuld af kaffesække i færd med at losses, og varmestuen hvor et af sjakkene får udbetalt dagens akkordløn, mens andre stadig sidder og venter på at få en aften eller natte-tjans. Som kontrast til disse tre miljøer skitserede udstillingen den moderne havnearbejder i containerhavnen, med moderne arbejdstøj, walkie-talkie og papirerne om den nye 2-årige havnearbejderuddannelse fremfor sig. Udstillingen var imidlertid kun halvdelen af formidlingen, idet vi producerede et diasshow som introduktion til udstillingen, en antologi og en billedkalender. Endelig fik vi etableret et meget fint samarbejde med havnearbejderne, idet en gruppe på 10 »efterlønnere« stillede sig til rådighed som guider. Hver tirsdag i hele udstillingsperioden kunne skoleklasser således gennemgå udstillingen sammen med to havnearbejdere, som selv havde prøvet det hele: mønstringerne, ventetiden og det hårde slid, men også spændingen omkring hvilket

Tidligere havnearbejder Leo Bjergsted viser en skoleklasse rundt i udstillingen 16 tons, der skildrede arbejdet i havnen. (Foto: Allan Schnipper).

skib man kom ud på og endelig – glæden over godt kammeratskab og sammenhold under konfliktsituationer.

Udstillingen afprøvede en række nye formidlingsformer på en gang, og især vores stampublikum syntes på mange måder, det var en svær udstilling. Vi udfordrede mange tabuer. For det første startede udstillingen med diasshowet. Det betød at rummet henlå i halvmørke, hvilket forvirrede en del. Dernæst havde vi med vilje opbygget havnemiljøet således, at den besøgende under sin rundgang i udstillingen uundgåeligt måtte gå ind mellem mønstringsgruppens figurer, og derved selv blive en del af sjakket. Overfor sig så den besøgende så formandens barske mine og pegende finger – er det mig, han mener? Omkring mønstringsgruppen lå der opstabled kasser, sildetønder og sække, så man næsten snublede over dem. Sildetønder og – kasser spredte en velsignet lugt, så udstillingen lugtede i hvert fald ikke af »museum«. At træde ind igennem denne del af udstillingen i tæt kontakt med figurer og genstande og med sildelugten i næsen virkede som sagt skræmmende på en del gæster, og vores opsynspersonale bebrejdede os kraftigt vores forsøg på fornyelse af udstillingsformen. Selv var vi imidlertid glade for de kraftige reaktioner, fordi de demonstrerede at udstillingen

ikke kunne undgå at påvirke publikum, – en situation som i højeste grad var tilsigtet.

Arbejdermuseet som forsamlingsbygning, – formidling gennem brug

Arbejdermuseets største »genstand« er selve den bygning, museet ligger i: Arbejdernes Forenings og Forsamlingsbygning. Opført i 1879 for at give arbejderne husly mod politisk forfølgelse er den i sig selv et monument over arbejderne kamp mod den dominerende kultur, den udgør et domæne, der i bogstaveligste forstand blev erobret fra borgerskabet. Huset rummede i over 100 år kontorlokaler og festlokaler for forskellige grene af den organiserede arbejderbevægelse, og arbejdet med at fylde nogle af bygningens rum med aktiviteter, der ligger tæt på husets oprindelige funktion er en af museets vigtigste formidlingsopgaver i dag. Denne genoplivning – revitalisering – sker i tæt samarbejde med husets mange forskellige brugere, og aktiviteterne strækker sig fra arrangement af møder og generalforsamlinger over teater- og koncertforestillinger til højtidelige arrangementer som LO's kulturpris-overrækkelse og den tidligere LO-formands begravelse. Revitaliseringen indebærer først og fremmest aktiviteter i huset, men også en genskabelse af de autentiske rammer, som restaureringen af den gamle festsal og indretningen af et klassisk dansk ølhalle-miljø i kælderen. Museets placering i forsamlingsbygningen har derfor defineret mange af museets aktiviteter, men placeringen begrænser også mulighederne for at formidle den væsentlige del af arbejderkulturen, som knytter sig til selve arbejdslivet. Museets lokaler er helt enkelt for små til at fremvise de lange rækker af maskiner som var karakteristiske for industriproduktionen.

DOKKEN. Om planerne for et nyt oplevelsescenter i København

Siden 1990 har Arbejdermuseet arbejdet med at udvikle et nyt museums-koncept, Dokken, museums- og feriecenter. Ideen med projektet er at skabe muligheder for at formidle en vigtig del af arbejder- og industrikulturen: selve arbejdslivet i dets farlige, skræmmende, og fascinerende facetter. Den nye teknologi er samtidigt ved at udslette resterne af den gamle industrikultur, og overalt i Europa arbejdes der derfor med projekter omkring bevaring af industrimiljøer. I Danmark har Miljøministeriet først indenfor de seneste år for alvor fået øjnene op for betydningen af at bevare gamle produktionsanlæg, og der er gennemført en række bevaringsplaner og fredninger, som

Museets festsal er ramme om mange forskellige arrangementer i løbet af året. Her er der dækket op til morgenbord i forbindelse med arrangementet »Kammermusik med birk« en søndag formiddag. (Foto: Allan Schnipper).

f.eks. fredningen af en stor del af Orlogsværftets produktionsbygninger på Holmen, med smedje, tørdok og kraner.

Det er netop disse bygninger Arbejdermuseet har planer om at genbruge til et nyt industri- og havnemuseum. Det nye museums- og feriecenter foreslås opbygget som et oplevelsescenter efter efter internationale forebilleder, hvor oplevelserne i museet kan kædes sammen med en række andre aktiviteter som bådture ud på Øresund, ophold i en af de ferieejligheder som bygges i tilknytning til museet, besøg i butikker og restauranter på området, eller blot slentreture langs kajerne i det meget charmerende miljø på Holmen.

Museet har arbejdet med planerne i ca. 5 år, og undervejs er de oprindelige tanker blevet ændret en del, men hovedindholdet i oplevelsesmulighederne ligger fast. Museet skal formidle industri- og transportarbejdets historie gennem en række udstillinger og arbejdende værksteder, med et reparationsværft for ældre jernskibe som en central del af museet.

Formidlingen bliver det vigtigste i museumscenteret. Med inspiration fra udlandet arbejdes der således med fire forskellige formidlingsteknikker: et multimedieshow om havnens og Holmens historie, et »dark ride« igennem et skibsværft, hvor de besøgende kører i vogne gennem en række scenerier, et »eksperimentarium« for industriarbejde, hvor der bliver mulighed for at

Smeden Kaj Larsen udsmeder en øjebolt af et stykke jern i havnevæsnets nu nedlagte smedje på Refshalevej i Københavns Havn. (Foto: Allan Schnipper).

afprøve en række teknikker og arbejde med emner som arbejdsmiljø og forurening, og endelig de arbejdende værksteder i tilknytning til reparationsværftet, hvor der bliver mulighed for at komme på besøg under ledsagelse af kyndige guider. Museet skal desuden rumme en række mere »traditionelle« udstillinger, der vil gøre brug af det udstillingssprog, som allerede er udviklet på Arbejdersmuseet. Disse udstillinger vil fortælle om havne- og transportarbejdet og om nogle af de mange varegrupper, som er passeret gennem havnen, f.eks. er der planer om et kaffemuseum i tilknytning til centeret.

Museumscenteret vil, hvis planerne lykkes, blive af et omfang som er usædvanligt for danske museer. Derfor vil det også rumme ressourcer til at indsamle og formidle viden om industrikulturen på en række områder, som nu må opgives, fordi de simpelthen er for ressourcekrævende. Idag er vi nok instillet på at frede en del typiske eller markante indsutrianlæg, mens maskinerne og andet inventar skrottes. Det betyder, at industriernes facader bevares, mens indholdet: produktionsapparatet, der lagde grunden til samfundets nuværende rigdom, og samtidigt sled på arbejderens kroppe og sjæ-

le, det forsvinder. Det bliver svært at i fremtiden fortælle kommende generationer om denne del af kulturen, som dog prægede mere end 100 år af dansk historie. Industriproduktionen lagde grunden til velfærden og til den faglige og politiske mobilisering af arbejderne. Et museumscenter som kan fortælle den historie, og samtidigt være med til at fastholde en del af den viden, som har sin rod i industriarbejdet, kan blive en vigtig faktor når det gælder om at fastholde industrialismens historie. Den historie er også en værdifuld del af den danske – og den fælleseuropæiske – kulturarv og den er en af forudsætningerne for at forstå det danske – og det europæiske samfund, som det fungerer i dag.

På DOKKEN som på Arbejdermuseet vil museumsdriften imidlertid basere sig på de samme principper, hvor museet vil bestræbe sig på at opretholde en dialog med sine brugere. Det, som skal dokumenteres, bevares og formidles, er en levende kultur, og i dette arbejde er det ikke muligt at forholde sig neutral, hverken når der indsamles, forskes eller formidles. Netop i relation til arbejderkulturen som en hovedsageligt domineret kultur underlagt andre gruppers bedømmelse af værdier i levevis og livsstil – bliver selve formidlingen et indlæg i en form for kamp – kampen om retten til at definere det »rigtige« liv.

Summary

Interpretation of workers culture

Is workingclass culture fine enough for museums? The article addresses the question of our curators' attempts at defining the cultural heritage worthy of being preserved for posterity. The Workers' Museum in Copenhagen considers its main objective not only to collect and exhibit artefacts representing the way of life of workingclass families through generations but also to explain the birth of this culture through a prolonged struggle to claim a position in society and hence the right to a share in our common Danish cultural heritage. The notion of workingclass culture as a culture of the oppressed plays an important role for the way in which workingclass culture is presented through exhibitions and activities at the museum. The author cites three examples and outlines the plans for a new project developed on the basis of the Workers' Museum's own experience with collections and exhibitions.